

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 203/2025 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen mikro- ja naisyrittäjyyden edistämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Vesa Kallio /kesk. ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 203/2025 vp:

Mihin toimiin hallitus on ryhtynyt tai ryhtymässä naisten yrittäjyyden vahvistamiseksi,

millä toimenpiteillä hallitus pyrkii pysäyttämään naisyrittäjien määrän laskun,

ja millä tavoin hallitus ylittää aikoo edesauttaa pk- ja mikroyritysten asemaa, joiden merkitys on erityisen suuri itäisessä Suomessa, missä suurteollisuutta on muuta maata vähemmän?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Petteri Orpon hallitukselle yrittäjyyden edistäminen on yksi keskeisimmistä painopistealueista. Hallitusohjelma ”Vahva ja välittävä Suomi” painottaa hyvinvoinnin syntyvän työstä ja yrittämisestä. Hallitus antoi syksyllä 2024 valtioneuvoston periaatepäätöksen yrittäjyydestä, joka kokoaa yhteen Suomen tavoitteet ja päämäärät yrittäjyyden edistämiseksi. Periaatepäätöksen mukaan elinkeinorakenteen uudistuminen, uusien yritysten perustaminen sekä jo olemassa olevan yritystoiminnan kehittäminen, kasvu ja innovatiivisuus ovat keskeisiä Suomen kilpailukyvyn, talouskasvun ja työllisyyden näkökulmista.

Hallitusohjelma sisältää useita kirjauksia yrittäjyyden edistämiseen, myös rakenteellisia. Osana hallitusohjelman toimeenpanoa hallitus on toteuttanut merkittäviä työmarkkinauudistuksia, joista osa on jo tullut voimaan ja osa on edelleen valmistelussa. Yritysten toimintaa on helpotettu keventämällä sääntelyä ja hallinnollista taakkaa. Tällä hallituskaudella on purettu jo yli 130 normia, ja työ jatkuu edelleen. Vireillä on myös hankintalain kokonaisuudistus, jonka tavoitteena on muun muassa parantaa pk-yritysten osallistumismahdollisuuksia julkisissa hankinnoissa. Edellä mainituilla, kuten myös muilla, hallitusohjelman mukaisilla uudistuksilla luodaan entistä joustavampi ja mahdollistavampi yrittäjyyden toimintaympäristö, joka tukee myös mikro- ja naisyrittäjyyttä sekä niiden kasvumahdollisuuksia Suomen elinkeinorakenteessa.

Hallitusohjelman kirjaukseen pohjautuvan Kasvuyrittäjyyden toimenpideohjelma julkaistiin toukokuussa 2025. Ohjelman tavoitteena on kaksinkertaistaa keskisuurten ja pienten midcap-yritysten eli ns. Mittelstand-kasvuyritysten määrä vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös pienten yritysten kasvua keskisuuriksi. Ohjelman toimenpidekokonaisuudet liittyvät yritysten uudistumisen vauhdittamiseen, kasvurahoituksen terävöittämiseen, yrityspalveluketjujen uudistamiseen, kasvuyritysten osaamistarpeisiin vastaamiseen ja muihin toimenpiteisiin. Työvoiman saatavuus on edelleen keskeinen kasvun este yrityksille. Työ- ja elinkeinopalvelujen siirto kunnille tukee entistä tehokkaammin yrityksiä työvoiman rekrytoinnissa ja sitä kautta alueellisen elinvoiman vahvistamisessa. Lisäksi yrittäjyyskasvatuksen ja digitaalisten taitojen vahvistamisella voidaan madaltaa yrittäjäksi ryhtymisessä sekä yrittäjänä toimimisessa.

Mihin toimiin hallitus on ryhtynyt tai ryhtymässä naisten yrittäjyyden vahvistamiseksi,

Hallitus edistää yrittäjyyttä läpi valtioneuvoston eri ministeriöiden kautta useilla politiikkalohkoilla, kuten elinkeino-, innovaatio-, yrittäjyys- ja työllisyyspolitiikassa. Yrittäjyyttä edistetään myös vero-, talous-, koulutus- ympäristö- ja maahanmuuttopolitiikan avulla. Tavoitteena on luoda yrityksille houkutteleva ja kilpailukykyinen toimintaympäristö. Valtion eri toimijat edistävät yritysten perustamista ja jo toimivien yritysten liiketoiminnan kehittämistä, kasvua ja kansainvälistymistä sekä TKI-toimintaa yritysrahoituksella ja -palveluilla, joiden keinovalikoimaan kuuluvat esimerkiksi lainat, takaukset, avustukset, yritystuet sekä tieto- ja neuvontapalvelut. Nämä valtion toimet ovat kaikille yrittäjille, eikä hallituksella tai valtiolla ole tällä hetkellä kohdennettuja toimia naisyrittäjyyteen.

Julkiset rahoitustoimijat, kuten ELY-keskukset ja Finnvera Oyj toimivat keskeisessä roolissa yritysrahoituksen tarjoajina yksityisen markkinarahoituksen täydentäjinä, josta todettakoon naisyrittäjyyden osalta seuraavaa:

ELY-keskusten EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman mukaisella yritysrahoituksella edistetään naisyrittäjyyttä tukemalla sekä aloitusvaiheessa olevien että jo toimivien naisyritysten kasvua ja uudistumista tukevia kehittämis- ja investointihankkeita. Euroopan alue- ja rakennepolitiikan rahastojen rahoituksella Uudistava ja osaava Suomi 2021–2027 ohjelman kautta on myös rahoitettu naisten yrittäjyyspotentiaalia ja naisyrittäjiä edistäviä hankkeita, joista kolmea toteutetaan parhaillaan itäisessä Suomessa.

Finnvera Oyj toteutti vuosina 2024–2025 puolen vuoden mittaisen pilotin, jossa se myönsi lainaa EU:n mikroyritysmääritelmän täyttävälle alle 10 hengen yrityksille. Pilotin aikana tehtiin rahoituspäätöksiä yhteensä 20 miljoonalla eurolla, joista noin 30 prosenttia kohdistui yrityksiin, joissa oli omistajuus kokonaan tai suurin osa omistajuudesta naisyrittäjillä. Nämä rahoituspäätökset kohdistuivat erityisesti liikkeenjohdon palveluiden, vähittäiskaupan sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan toimialoille.

Uuden yritystoiminnan syntymistä ja työllistymistä edistetään starttirahalla, joka on aloittavalle yrittäjälle maksettava tuki. Työ- ja elinkeinoministeriön selvitysten mukaan starttirahan yhtenä suurimpana merkityksenä on toimeentulon turvaaminen, sen koetaan myös rohkaisevan yrittäjäksi ryhtymistä. Viime vuosina yli puolet starttirahan saajista on ollut naisia. Starttirahajärjestelmä on ollut työ- ja elinkeinoministeriön (ennen vuotta 2008 työministeriö) vastuulla vuodesta 1984 lähtien. Työ- ja elinkeinopalvelu (TE-palvelu) -uudistuksen myötä aloittavien yritysten tukemisesta starttirahalla ja siihen liittyvästä neuvonnasta ovat vastanneet vuodesta 2025 alkaen työllisyysalueilla kuntien työvoimaviranomaiset.

millä toimenpiteillä hallitus pyrkii pysäyttämään naisyrittäjien määrän laskun,

Suomessa oli Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2024 yrittäjinä yhteensä noin 251 000 henkilöä (pl. maa-, metsä- ja kalatalous), josta naisyrittäjien määrä oli yhteensä 86 000 yrittäjää. Naisyrittäjien määrä oli 34,30 prosenttia kaikista yrittäjistä (N=251 000). Vuosina 2021–2024 naisyrittäjien määrä on vähentynyt 100 000:sta 86 000:een eli 14 000 naisyrittäjällä. Vuonna 2021 oli 285 000 yrittäjää ja vuonna 2024 määrä oli 251 000 yrittäjää. Edellä mainitun kolmen vuoden aikana yrittäjien määrä on laskenut 34 000 yrittäjällä. Vuosina 2021–2024 naisyrittäjien määrän lasku on ollut suhteellisesti hieman suurempi kuin yrittäjien kokonaismäärän lasku. Naisyrittäjien määrän lasku on huolestuttava signaali ja naisyrittäjyyden edistäminen on kansantaloudellisesti ja talouspoliittisesti tärkeää, kuten myös osana tasa-arvon edistämistä.

Naisyrittäjyyttä edistetään osana yrittäjyyden edistämistä yritysrahoituksella ja yrityspalveluilla muun muassa ELY-keskusten, Finnvera Oyj:n ja Business Finlandin julkisella yritysrahoituksella ja yrityspalveluilla. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA-keskus) valtakunnallinen Yritys-Suomi-neuvontapalvelu neuvoo erityisesti aloittavia yrityksiä (ml. naisyrittäjät) yrityksen perustamiseen, julkisiin yrityspalveluihin ja muihin yritystoiminnan aloittamiseen liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi kehittämisyritykset, kunnat, uusyrityskeskukset ja oppilaitokset tarjoavat palveluita ja yritysneuvontaa aloittaville yrittäjille. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yrityksen kehittämisavustusta voidaan myös myöntää myös aloitusvaiheessa oleville yrityksille kasvua ja uudistumista tukeviin kehittämis- ja investointihankkeisiin. Euroopan alue- ja rakennepolitiikan rahastojen rahoituksella Uudistava ja osaava Suomi 2021–2027 ohjelman kautta on myös rahoitettu naisten yrittäjyyspotentiaalia ja naisyrittäjiä edistäviä hankkeita.

Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnistää syksyllä 2025 linjausten laadinnan yrittäjyyskasvatuksen ja talousosaamisen vahvistamiseksi kaikilla kouluasteilla mukaan lukien varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen. Koulutuksella voidaan lisätä yritystoimintaan ja yrityksen toimialaan liittyvää osaamista sekä myös vahvistaa oppijoiden yrittäjämynönteistä asennetta, pitkäjänteisyyttä, ongelmanratkaisutaitoja sekä halua oppia ja rohkeutta luoda uutta. Nämä osaltaan edistävät yrittäjäksi ryhtymistä tai yrittäjänä toimimista, myös naisten osalta.

ja millä tavoin hallitus ylipäättään aikoo edesauttaa pk- ja mikroyritysten asemaa, joiden merkitys on erityisen suuri itäisessä Suomessa, missä suurteollisuutta on muuta maata vähemmän?

Hallitus on sitoutunut tavoitteeseen nostaa tutkimus- ja kehittämistoiminnan (T&K) menot neljän prosentin osuuteen bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen tueksi hyväksyttiin vuosi sitten valtion T&K-rahoituksen monivuotinen käyttösuunnitelma. Suunnitelmassa linjataan, että T&K-rahoitusta kohdennetaan kilpailullisin menettelyin Business Finlandin kautta T&K-toimintaa aloittaville yrityksille sekä pk-yrityksille, jotka sitoutuvat pitkäjänteisesti lisäämään T&K-toimintaa. On tärkeää saada yhä useampi suomalainen yritys – mukaan lukien aloittavat ja mikroyritykset – toteuttamaan ja hyödyntämään T&K-toimintaa liiketoiminnan kehittämiseksi, kilpailukyvyn vahvistamiseksi ja kasvun vauhdittamiseksi sekä kannustaa T&K-toimintaan myös sellaisia toimialoja, joille se ei ole ollut perinteisesti niin yleistä, kuten luovat alat, palvelut tai kaupanala ja huomioida näiden alojen erityispiirteet.

Business Finlandin vuonna 2024 teettämän vaikuttavuusselvityksen (Impact Study of Economic Growth) mukaan Business Finlandin rahoituspalvelut edistävät pk-yritysten ja mikroyritysten nopeaa kasvua sekä kansainvälistymistä. Selvityksen tulosten mukaan Business Finlandin T&K-rahoitus vaikuttaa myönteisesti työllisyyteen sekä pk-yritysten ja mikroyritysten liikevaihtoon. Arvioinnin tulokset myös osoittavat, että Business Finlandilta saatava rahoitus korreloi yrityksen mahdollisuuteen kasvaa scaleup-yritykseksi kolmen vuoden sisällä, erityisesti tutkimus- ja kehitysrahoitus sekä Tempo-rahoituksen osalta.

Finnvera Oyj on valtion omistama erityisrahoitusyhtiö, jonka tehtävänä on täydentää rahoitusmarkkinoita ja tukea suomalaisten yritysten kasvua, kansainvälistymistä ja uudistumista lainoilla, takauksilla ja vientitakuilla. Finnveran rahoitus kohdentuu erityisesti pk-yritysten ja kasvuhakuisien toimijoiden tukemiseen. Vuonna 2024 Finnvera myönsi rahoitusta kaikkiaan 1 076 miljoonaa euroa, josta 339 miljoonaa euroa kohdistui mikroyrityksille (pl. vientitakuutoiminta). Finnvera on toteuttanut ajalla 1.10.2024–31.3.2025 pilotin, jossa se myönsi lainaa alle 10 hengen mikroyrityksille. Yritysten liikevaihto tai taseen loppusumma sai olla enintään 2 miljoonaa euroa. Lainat olivat suuruudeltaan 20 000–50 000 euron välillä. Pilotin aikana tehtiin noin 440 rahoituspäätöstä 20 miljoonalla eurolla. Tavoitteena oli tukea mikroyrityksen kasvua, tuottavuutta tai kilpailukykyä edistäviin, tavanomaisesta toiminnasta poikkeaviin uusiin rahoitustarpeisiin, kuten uuden työntekijän palkkaamiseen tai toiminnan laajentamiseen. Pilotista tehdään kattava arvio, joka valmistuu vuoden 2025 aikana.

Pääministeri Orpon hallituksen syksyn 2025 budjettiriihen mukaan pienten- ja keskisuurten yritysten kasvu- ja investointimahdollisuuksia parannetaan. Finnvera kohdentaa rahoitusta TKI-pausten aikaansaamaan liiketoimintaan ja kansainväliseen kasvuun sekä suurten investointien ja mikroyritysten kasvuhankkeiden rahoittamiseen.

ELY-keskusten EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman mukaisella yritysrahoituksella (yrityksen kehittämisavustus) vauhditetaan koko maassa nimenomaan pk-yritysten kasvua, uudistumista ja kansainvälistymistä. Vuonna 2024 näitä tavoitteita edistäviin pk-yritysten T&K-toimiin, kansainvälistymisvalmiuksien kehittämiseen sekä uuden teknologian käyttöönottoon liittyviin hankkeisiin myönnettiin avustusta koko maassa 158,7 miljoonaa euroa.

Itäisen Suomen alueen pk-yritysten tukemiseen ELY-keskusten rahoituksesta kohdentuu merkittävä määrä, vuonna 2024 yhteensä 56,1 miljoonaa euroa 256 pk-yrityksen hankkeeseen. Rahoituksesta mikro- ja pienille yrityksille kohdentui itäisessä Suomessa lähes 80 prosenttia ja keski-suurille yrityksille noin 20 prosenttia. Pk-yrityksiä tuetaan ELY-keskuksissa ja tulevaisuudessa elinvoimakeskuksissa rahoituksen lisäksi myös neuvonnalla ja ohjauksella sopivaan julkiseen palveluun. Myös Euroopan alue- ja rakennepolitiikan rahastojen rahoituksella Uudistava ja osaava Suomi 2021–2027 ohjelman kautta on rahoitettu myös lukuisia yrittäjyyttä ja yrittäjyysosaamista edistäviä hankkeita. Näistä kymmenen hanketta kohdistuu itäiseen Suomeen.

Helsingissä 3.7.2025

Elinkeinoministeri Sakari Puisto

VN/18896/2025-TEM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: